

Danas

●● SUBOTA - NEDELJA, 20 - 21. februar 2010, broj 4527-4528, godina XIII, cena 40 din, 30 den, 1.50 KM, 0.7 EUR (CG), 9 kuna

www.danas.rs

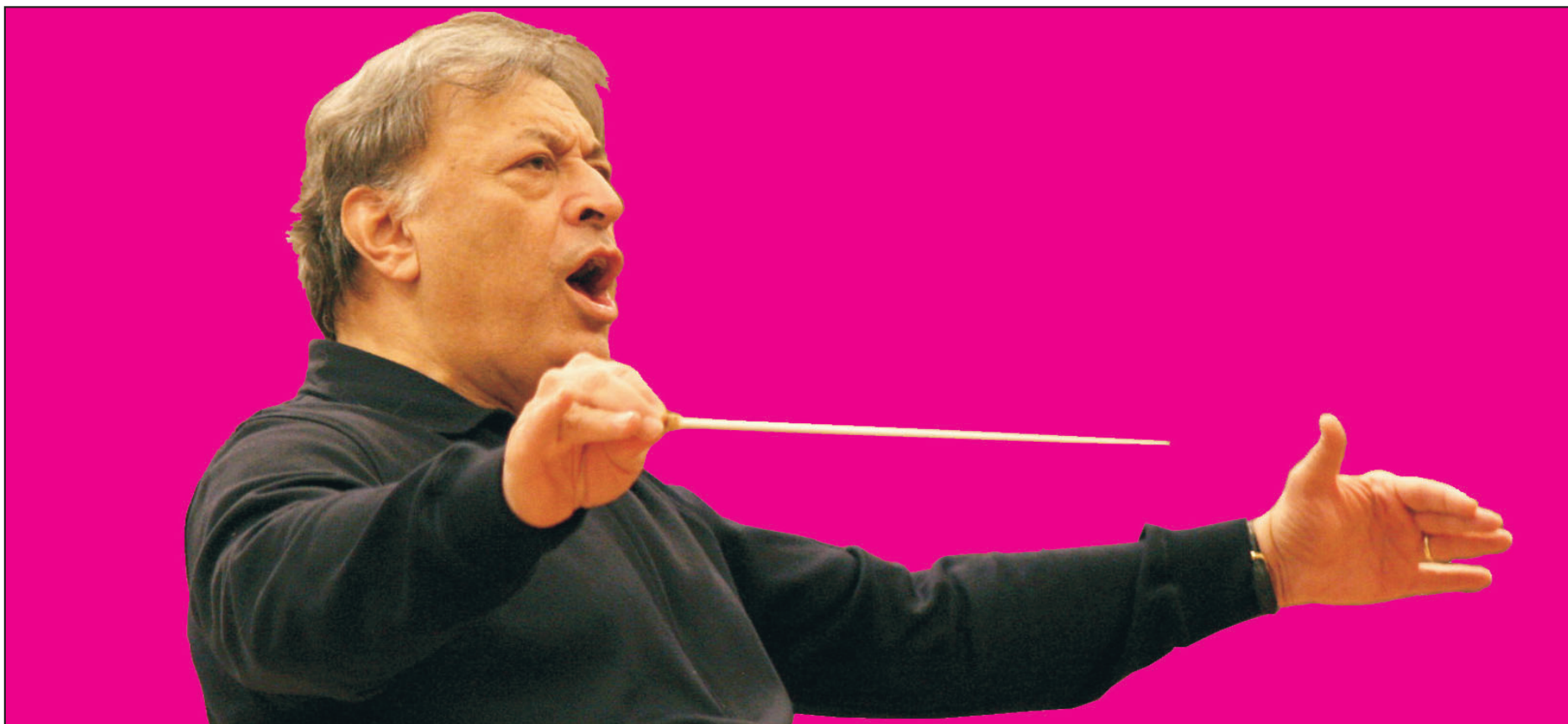
MEHTA U BEOGRADU 10. KONCERT

АБС МИНЕЛ ФОНД с љубављу култури Србије

Dok dirigujem, nekad oči držim zatvorene, a nekad gledam u orkestar. To mi je važno, imati čvrst kontakt sa izvođačima.

Moj je otac počeo sa orkestrom u Bombaju 1935, godinu pre moga rođenja, tako da ne mogu egzaktno reći kada sam prvi put „čuo muziku“. Ali, jednostavno, ona je deo mog života.

Fragmenti o Zubinu Mehti

Život je njegov prepričavan stotine puta, na stotine načina, i pre nego što ga je pre neku godinu sam Maestro ispričao u autobiografiji Partitura mog života. Njegov život nije drama, ali roman jeste. Linija koja početnu tačku ima u Bombaju, i koja se nastavila preko Beča, potom Mančestera, Montreala, Minhena, Njujorka, Tel Aviva, Los Anđelesa, Firence, Tokija, Valensije, ta linija nema kraja, i kraj joj se hvala bogu ne vidi. Sam će Mehta, međutim, otkloniti utisak o većitom nemiru i o njemu samome kao globtroteru, jednim smirenim itinererom: već je više od četiri decenije, naime, šef izraelske Filharmonije u Tel Avivu, i tamo je veliki deo godine; potom dosta vremena provodi u Minhenu; festivali kakvi su oni u Firenci i Valensiji okupiraju ga po nekoliko nedelja; kuća u Los Anđelesu uvek čeka, i tamo provodi novogodišnje i letnje ferije. Njemu lično ovaj opis - u koji ulaze turneje - ne izgleda stoga previše napet. Možda bi toga moglo biti manje, misli njegova druga supruga, sa kojom se slažu deca, njih četvoro: dvoje iz prvog i dvoje iz drugog braka. Tome mišljenju - koje se kosi sa mišljenjem ljubitelja muzike širom sveta - valja priključiti i unučad. Svi bi ga hteli što više za sebe. A on ne misli stati. Planovi su dugoročni. Maraton se trči dalje.

Mehta se oseća građaninom sveta. Indijac je, i od toga uvek polazi. Otac mu je bio dobar indijski nacionalista, kad je trebalo boriti se za nezavisnost zemlje i nacije. Ostao je Zubin zavisnik indijske kuhinje. I kriketa. Svega, dakle, što je pored muzike poneo sa sobom iz Bombaja.

Ne izostavi nikad da kaže kako je bio dobro primljen u Beču, već od studentskih dana. Njegov nemački ima bečki akcenat. A u Tel Avivu, gde više od četiri decenije vodi Filharmoniju, oseća se kao kod kuće. Amerikanac je po duhu, sa kojim se srodio dok je šefovao njujorškom Filharmonijom. Sve su to njegovi identiteti. Naučio je dobro osam jezika. Žali što, međutim, nije naučio hebrejski. Nema objašnjenja za to, i ne smeta to drugima koliko njemu samome.

U intervjuima, uvek razoružavajuće otvoren, svedoči da njegova adaptacija u nekim sredinama nije bila tako glatka. Na primer, u Engleskoj. Priseo mu je rad na mestu asistenta dirigenta Džona Pričarda, i poneo jedan nauk za navek: da ne sme biti grub prema svojim saradnicima. I nije.

Pokazao je talenat da uoči nekoliko kontradikcija: u Minhenu, gde su koncertne sale otvorene svaki dan, i svako veče pune, gde su fondovi za orkestre izdašni, gde je napokon znao jezik, tamo,

dakle, nije stekao neke prijatelje. U Tel Avivu, naprotiv, gde performanse izgledaju drugačije, i gde ne poznaje jezik, prijatelja ima na sve strane. U Firenci, ljubavi i dobrog raspoloženja je na pretek, samo je Berluskoni škrtac. Itd.

Na početku decenije izgubio je roditelje. U tim je trenucima, priča o je, jedna ljubav koja je u njemu najjača - ljubav za muziku - ustupala mesto pred ljubavi za oca i majku. Sin u njemu nadjačavao je nešto za šta se mislilo da je apsolutno. Otac je bio njegov idol: violonista i šef Bombajskog orkestra, nemirni duh, išao je sa muzikom i za muzikom po svetu. Od njega je Zubin primio tu zarazu. Skrasio se stari Mehli u Kaliforniji, gde je vodio omladinsku filharmoniju. Zubin sa ponosom priča kako nema orkestra u Americi u kojem nema Mehlijevih đaka. Kako smo samo voleli vašega oca, čuje Zubin tako često od ljudi iz orkestara kad je na turnejama.

Legenda. Harizma. Nemerljiva veličina. Sve je to danas vezano za sedamdesetčetvorogodišnjeg Zubina Mehtu. Na svetskoj muzičkoj sceni duže od pola veka, sa performansima koji su istorijski, postao je ikona. Ima status muzičkog sveca

Palo mu je teško, i to opisuje sa literarnim darom, kad ga je otac na smrtnoj postelji prekorevao što sluša lekare i ne da mu led na jezik. Žudeo je za vodom, za tom ledenom kapi, za kockicom leda, priča o je, a ja nisam smeo da mu udovoljim, jer bi to moglo biti smrtonosno. I dan danas ne može zamisliti ništa strašnije u životu od toga da nemaš željenu kap vode za popiti na suvo grlo. Zubin je u Bombaju osnovao fondaciju u spomen na oca. Pomaže muzičke talente, pre svega.

Otac je umro u devedeset i četvrtoj, mati tri godine nakon njega, u devedeset i sedmoj. Nikad nije išla lekaru, nikad nije uzela

lek. Poslednje mesece provodila je spavajući po ceo dan. Zašto neprekidno spavaš, pitao bi je sin. Zato što nemam šta da radim, bivao je njen odgovor. Kad nije bio kraj nje redovno bi je zvao telefonom dva puta na dan. I to je Zubin Mehta.

Mehta je politički čovek. Neću da budem „primadona“, govori. U Sarajevu je dirigovao za vreme poslednjeg balkanskog rata, u srušenoj i spaljenoj biblioteci. Protestuje on svugde gde je ugrožen mir, ljudsko dostojanstvo, gde je nepravda. Prošle je godine (2009) najoštrije osudio uske, šovinističke poruke izraelskog ministra spoljnih poslova Libermana. Drži da kao čovek vezan za taj narod i to tle ima pravo da se umeša u jedan uskogrudni koncept i nazove ga pravim imenom. Usprotivio se kao neko ko se u Izraelu ne oseća gostom. Jednako tako otvoreno govori, godinama, da Palestinci moraju imati svoju državu. Oni su sposoban i mudar narod, kaže, oni nisu samo za fizičke radnike. Mada, za Arafata nije imao preterane simpatije, naročito ne za njegove običaje da izražava bliskost i tamo gde ona ne postoji.

I na umetničkoj ravni ima on sa Izraelcima jednu aporiju. To je Wagner. Vagnera Mehta toliko ima na repertoaru širom sveta da se možda može kazati da je on neka vrsta njegove opsesije. Ali, ne može ga staviti na repertoar Izraelske filharmonije kojoj je postao doživotni šef. Probao je jednom, ima tome možda i dvadesetak godina, i nije prošlo. Mehta razume taj resantiman. Voze se nemački mercedesi, pa ipak to veliki dirigent ne uzima za hipokriziju. Jer, ne samo u publici, u svom orkestru sam imao ljude sa urezanim brojevima ispod lakti, kaže. Sećanja su jaka, a Wagner je u jevrejskim ušima amblematska stvar za holokaust. Kad je Mehta jedared probao sa Vagnerom u Tel Avivu, predsednik parlamenta Šilanski tražio je da se Mehta protera i proglasi personom non grata. Nije doduše uspeo, iako nije bio usamljen u zahtevu. Mehta mu se revanširao kad je primao medalju počasnog građanina: nije hteo da pruži ruku Šilanskom koji mu je požurio čestitati.

Nešto je Mehta ipak uspeo uraditi na tome dramatičnom polju: dirigovao je pre deceniju specijalnim zajedničkim koncertom Bavarske državne opere i Izraelske filharmonije održanim u Vajmaru, na ivici koncentracionog logora Buchenvald!

Kao politički čovek, Mehta jutro otvara sa troje novina: čita Herald tribjun, Džeruzalem post, i izdanje Haareca na engleskom. Po podne uzima londonski Tajms. Televiziju gleda uglavnom kad je kriket.

Ljubav prema Srbiji

Iako sam se u ovoj knjizi dotakao svojih iskustava sa prostora bivše Jugoslavije, osećam obavezu da još jednom i sa više detalja kažem nešto o svojoj ljubavi prema čitavom regionu, a prema Srbiji posebno.

Verovatno me ne bi ni pozvali da dirigujem Beogradskom filharmonijom 1958. godine, da nije bilo mog prijateljstva sa Borom Pašćanom (mojim kolegom iz klase u Beču). Pored jednog značajnog koncerta u Briselu te godine, ovo je definitivno bio poziv koji sam odmah prihvatio, a moji poslodavci u Liverpulskoj filharmoniji su bili tako ljubazni da mi daju slobodnu nedelju kako bih ostvario ovaj rado prihvaćeni angažman. Bio je to dogovor muzičkih omladina Beča i Beograda da Pašćana pošalju u Beč, a da ja u toj razmeni predstavljam Austriju u Beogradu. Da ne pominjem da gotovo i nije bilo honorara, pa sam morao da putujem vozom od Liverpula do Beograda, a svako ko imalo zna geografiju, može da zamisli koliko mi je trebalo da stignem.

I pored svega, stigao sam jednog ledenog novembarskog jutra oko sedam sati na beogradsku železničku stanicu. Očigledno ili nisam nikog obavestio o vremenu svog dolaska ili je došlo od nekog nesporazuma kojeg se ne sećam, ali u Beogradu me niko nije sačekao. U tom periodu života nisam bio dovoljno organizovan da bih kod sebe imao brojeve telefona kolega ili agencije Jugokonzert, organizatora koncerta. Seo sam u taksi i zamolio vozača koji je govorio samo srpski da me odveze do Jugokonzerta, što je on, na moje veliko iznenađenje, i učinio. Kada sam sa svojim prtljagom izašao iz taksija na snežnu oluju koja je u međuvremenu počela, bilo je oko osam sati i Jugokonzert je naravno bio zatvoren. Da sam znao ime hotela, produžio bih taksijem do tamo, ali pošto je novac u to vreme bio od presudne važnosti, rekao sam taksisti da ide. Ja sam ostao da stojim ispred koncertne agencije otprilike do devet kada se neko pojavio i otključao vrata, tako da sam mogao najzad da ugrijem svoje zaleđene prste. Naravno, ova sekretarica nije nikad čula za mene i tek sat vremena kasnije pojavio se neko na višem položaju i pozvao taksi koji me je odvezao do hotela. Posle toga je sve teklo po planu i izuzetno sam uživao u probama programa koji sam prvi put dirigovao: Popodne jednog fauna Kloda Debisija, Simfonijske varijacije Sezara Franka sa talentovanom mladom srpskom pijanistkinjom Verom Šosberger i Fantastična simfonija Hektora Berlioza.

Ostvario sam takav uspeh da mi je g. Bjedić, direktor Jugokonzerta, ponudio regionalnu turneju sa više jugoslovenskih orkestara sledeće sezone. Ono što je takođe divno vezano za ovu prvu posetu bila je gostoprimiteljnost i toplina sa kojom su me moj prijatelj Bora Pašćan i njegova supruga Josipa dočekali. Probao sam srpsku kuhinju koju i dan-danas obožavam i proveo divne večeri sa njima i njihovim prijateljima (...)

U novembru 2000. godine, ubrzo posle revolucije, dobio sam hitan poziv da dođem i održim koncert sa Beogradskom filharmonijom. Silno sam želeo da održim ovaj koncert zbog ljudi kojima se divim skoro četiri decenije, pa sam ubedio svog generalnog direktora u Minhenu, ser Pitera Jonasa, da mi progleda kroz prste kada i pored veoma zgusnutog rasporeda uzmem nekoliko slobodnih dana kako bih otputovao sa svojom suprugom, svojom asistentkinjom Natalijom i našom velikom prijateljicom srpskog porekla Deniz Hejl koja je doputovala čak iz San Franciska da bi sa nama letela do Beograda, tačno mesec dana posle revolucije. Stanje u Beogradskoj filharmoniji sigurno nije bilo kao nekad usled nedostatka prakse, s obzirom da je orkestar u periodu Miloševićeve vladavine bio praktično prepušten sam sebi. Ali, uložili su zajedničke napore i izveli Betovenovu Petu simfoniju i Četvrtu simfoniju Čajkovskog sa takvim entuzijazmom, a njihovo umeće je nadomestilo nedo-

statke u muzičkoj preciznosti. Ovaj koncert je takođe bio jedna od prvih prilika u kojoj se predsednik Koštunica pojavio u javnosti i oči su mi zasuzile dok sam posmatrao kako ga ljudi srdačno pozdravljaju u sali sa 4.000 mesta. Deniz je bila ponosna što se vratila kući i posetila svoju majku i porodicu posle toliko godina provedenih u Americi.

Dve godine kasnije, pozvao me je maestro Lajović, takođe učenik Hansa Svarovskog, da učestvujem u projektu u okviru kojeg će svaki učenik Svarovskog izvesti po jedan program. Smatrao sam da je to divna ideja koja je, iskreno rečeno, trebalo da se rodi u Beču i odmah sam pristao. Lajović je predložio da dirigujem Malerovu Treću simfoniju - iako sam to smatrao veoma ambicioznim projektom setivši se mogućnosti orkestra od pre nekoliko godina. Uveravao me je da je orkestar za kratko vreme podmlađen i da je značajno napredovao i obećao da će prethodno vežbati sa orkestrom. Obavio je tako dobar posao da sam bio potpuno očaran kvalitetom ovog svežeg i mladog orkestra, a njihovo izvođenje Treće simfonije Gustava Malera bilo je jedno od onih koja neću zaboraviti.

Tom prilikom sam upoznao fanatičnog entuzijastu, živog i energičnog direktora Beogradske filharmonije g. Ivana Tasovca, čoveka punog ideja za svoj orkestar. On je dobar u prikupljanju sredstava i zbog potpunog poverenja u njega i budućnosti ovih sjajnih muzičara, dogovorili smo se da osnujemo „Fond Zubin Mehta“ za kupovinu orkestarskih instrumenata, u čemu je, srećan sam što mogu to da kažem, srpska vlada aktivno učestvovala. Voleo bih da mogu češće da dirigujem ovom divnom grupom muzičara, ali, nažalost, moj život je tako pun budućih projekata vezanih za Izraelski i Firentinski orkestar pa ne mogu uvek da radim ono što mi srce diktira.

Nensi i ja smo nedavno upoznali princa Aleksandra i njegovu divnu suprugu, princezu Katarinu koji su bili sjajni domaćini i koji, kao i njihova rođaka princeza Jelisaveta (moja dugogodišnja prijateljica), vole svoju zemlju i u budućnosti će biti veoma uticajni, posebno na polju prikupljanja sredstava za dobrotvorne fondacije.

Znam da će se priča o mojoj ljubavi prema Srbiji nastaviti i jedva čekam svoju sledeću posetu i ponovno uživanje u ukusnoj mučkalici, pljeskavici i puno ajvara kao priloga.

Predgovor srpskom izdanju biografije „Partitura mog života“

Entuzijizam publike: Redovi u Kolarcu za karte za sutrašnji koncert

Profesor Slobodan Petrović o prvom nastupu Zubina Mehta u Beogradu

Nismo znali ko dolazi

Povodom gostovanja Zubina Mehta u Sava centru, za Danas govori profesor Slobodan Petrović, bivši direktor Muzičke škole „Mokranjac“ i predsednik Muzičke omladine, u čijoj je organizaciji Mehta prvi put nastupio u Beogradu na početku svoje karijere. Prema njegovim rečima, Mehta je održao koncert u Beogradu u jesen 1958. godine u okviru ciklusa Muzičke omladine, koji nije bio za širu publiku, već za učenike i studente. Petrović se priseća da je tada često organizovao koncerte zatvorenog tipa, jer je želeo da što više mladih talentovanih muzičara iz Srbije gostuje u inostranstvu, ali i da mladi solisti i dirigenti iz celog sveta gostuju u našoj zemlji.

„Profesor Svarovski mi je rekao da ima genialca po imenu Zubin Mehta, koji spada u njegove najbolje studente. Ipak sam strahovao za kvalitet budućeg dirigenta, koji tada nije bio slavan, tako da sam organizovao generalnu probu u Beogradu, a odmah nakon probe i koncert. Bio sam oduševljen. Mehta je dirigovao veće francuske muzike, mnogobrojne poznate francuske kompozicije, među kojima je bila i kompozicija 'Popodne jednog fauna', ali i nekoliko Bahovih kompozicija. Publika je bila fascinirana, jer je Mehta već tada pokazao sve kvalitete na osnovu kojih su ga već sledeće godine mnogi angažovali, među kojima i Jugokonzert, za velike cikluse za širu publiku“, objašnjava Slobodan Petrović.

On dodaje da je Mehta tada bio mlad, tek je završio studije, a honorar je bio skroman. „Mnogo mu se svideo Beograd, pa sam ga vodio na večeru u Restoran „Dva jelena“, a nakon toga je otputovao. Direktor Beogradske filharmonije Ivan Tasovac će nam omogućiti da se ponovo sretnemo na Kolarcu i zajednički se prisetimo prvog koncerta“, kaže Petrović.

S. Bujišić

Iz arhive Kolarčeve zadužbine i Centra Sava, dosadašnji koncerti

1

2490. Datum: **04-11-1958.** Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** VEĆE FRANCUSKE MUZIKE. **Organizator:** KONCERTNA POSLOVNICA SRBIJE, DRUŠTVO PRIJATELJA MUZIKE, MUZIČKA OMLADINA BEOGRADA. **Ansambli:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** VERA ŠOSBERGER, klavir. **Program:** KLOD DEBISI Popodne jednog fauna, SEZAR FRANK Simfonijske varijacije za klavir i orkestar, HEKTOR BERLIOZ Fantastična simfonija op.14. *Izvor: KNU programi priredbe * 1958-1959.*

2

1071. Datum: **18-01-1960.** Vreme: 20:30. Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** KONCERT 18.1.60. Komentar: I KONCERT iz ciklusa MLADI KOJI OSVAJAJU SVET Prvo izvođenje VAUDINOG dela. **Organizator:** RTB, KONCERTNA POSLOVNICA SRBIJE. **Ansambli:** SIMFONISKI ORKESTAR RTB. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** ERNEST AČKUN, klarinet. **Program:** GUSTAV MALER Adagietto, ZLATAN VAUDA Koncert za klarinet i orkestar, MANUEL DE FALLA Trorogi šerir - tri igre, JOHANES BRAHMS Simfonija br.2 D dur op.73. *Izvor: Program iz privatne arhive prof. dr Husnije Kurtovića, Darinka Simić Mitrović, „Da capo all' infinito...“*

3

2702. Datum: **18-11-1960.** Vreme: 20:30. Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** SIMFONISKI KONCERT 18.11.60. Komentar: II koncert iz ciklusa 10 koncerata u pretplati.

4

Organizator: KONCERTNA POSLOVNICA SRBIJE. **Ansambli:** ORKESTAR DOMA JNA. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** RANKO FILJAK, klavir. **Program:** KARL MARIJA FON VEBER Oberon - uvertira, SERGEJ PROKOFJEV Koncert za klavir i orkestar br.3 C dur op.26, LUDVIG VAN BETOVEN Simfonija br.5 c mol op.67. *Izvor: KNU programi priredbe * 1960-1961.*

6

3131. Datum: **17-10-1967.** Vreme: 20:00. Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** KONCERT 17.10.67. Komentar: Sezona 1967/68 Ciklus I/1. Organizator: BEOGRADSKA FILHARMONIJA. **Ansambli:** FILHARMONISKI ORKESTAR IZ LOS ANĐELOSA - SAD. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** ANDRE VOTS, klavir - SAD. **Program:** RIHARD VAGNER Nimberški majstori pevači - uvertira, EDVARD MAK DAUJEL Koncert za klavir i orkestar br.2 op.23, PETAR ILIĆ ČAJKOVSKI Simfonija br.4 f mol op.36. *Izvor: KNU programi priredbe * 1967-1968.*

5

Datum: **05-11-2000.** Sava centar. **Manifestacija:** BEMUS. **Ansambli:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA. **Dirigent:** Zubin Mehta. **Program:** BETOVEN, ČAJKOVSKI.

7

6069. Datum: **26-11-2005.** Vreme: 20:00. Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** KONCERT 26.11.2005. Komentar: Ciklus Omaž Hansu Svarovskom. **Organizator:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA. **Ansambli:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA, AKADEMSKI HOR COLLEGIUM MUSICUM, DEČJI HOR RTS. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** MIRJAM KALIN, alt - Slovenija, MLADEN ĐORĐEVIĆ, truba. **Program:** GUSTAV MALER Simfonija br.3 d mol. *Izvor: Koncertni program.*

8

6070. Datum: **27-11-2005.** Vreme: 11:00. Velika dvorana Kolarčeve zadužbine. **Manifestacija:** REDOVNI KONCERT. **Naziv koncerta:** KONCERT 27.11.2005. Komentar: Repriza koncerta od 28. novembra 2005. god. **Organizator:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA. **Ansambli:** BEOGRADSKA FILHARMONIJA, AKADEMSKI HOR COLLEGIUM MUSICUM, DEČJI HOR RTS. **Dirigent:** ZUBIN MEHTA - Indija. **Solisti:** MIRJAM KALIN, alt - Slovenija, MLADEN ĐORĐEVIĆ, truba. **Program:** GUSTAV MALER Simfonija br.3 d mol. *Izvor: Sveska termina Centra za muziku Kolarčeve zadužbine.*

9

Datum: **03-06-2007.** Sava centar. **Ansambli:** IZRAELSKA FILHARMONIJA. **Dirigent:** Zubin Mehta. **Program:** RAVEL, BETOVEN, DVORŽAK.

Volite li Brahmsa

U nedelju 21. februara dva koncerta na Kolarcu: Zubin Mehta diriguje Beogradskom filharmonijom, na programu Prva i Četvrta simfonija Johanesa Brahmsa

Tasovac

Beogradska filharmonija ulazi u onu sferu delovanja Zubina Mehte koja bi se mogla nazvati pigmalionskom: podržati talente, podržati zanimljive ljude, podržati one iz kojih zrači posvećenost muzici. Zato se Mehta vraća našoj Filharmoniji, zabrinut za nju katkad i više nego domaći ljudi. Sećamo se pisma koje je uputio predsedniku Tadiću, prošle godine, kada se zauzeo za Ivana Tasovca, videvši u njemu garanciju da srpska Filharmonija može da napreduje i razvije se u regionalnu muzičku silu. Dirigent Mehta prihod će sa koncerta ostaviti ovde. I, u ponedeljak će, nakon koncerta, sedeti sa ovdašnjim prijateljima Filharmonije da kao počasni predsednik Fondacije Filharmonije vidi šta je urađeno, i šta može još. On nije besposlen da bi ovo ličilo na rasipanje vremena. Naprotiv. Još uvek u njegov itinerer ne možete ubaciti slobodan, neplaniran sat. Upravo ove nedelje njegov je radni angažman izgledao ovako: Tel Aviv - Los Angeles - Beograd. Sve u pet-šest dana!

Peti oktobar

Tu je, dalje, i njegov instinkt da bude tamo gde je breaking news. Da bude među ljudima kojima je potrebna snaga da prevaziđu teškoće, da izađu na svetlu stranu ulice, da osele miris lepote. Zato je Maestro po-

hitao k nama nakon Petog oktobra, da nam se nađe pri ruci (o čemu tako lepo piše muzička kritičarka Danasa, na ovoj stranici, na levom stupcu). I čini se da mu Beograd to ne zaboravlja. I ne treba, nikad.

Brams, redak gost

Za ovu desetu dirigentsku posetu Beogradu, u kojem se prvi put obreo pre ravno pedeset i dve godine, odabrao je da sa Filharmonijom svira Brahmsa. Prvu i Četvrtu simfoniju. Velika, famozna „B Trojka“ - Betoven, Bah, Brahms - na njegovom su repertoaru. Brahms, možda, najređe. I utoliko će biti interesantnije da se vidi šta nam hoće reći upravo sa Bramsom, ovaj put.

Prva kao omaž Betovenu. A šta je Četvrta?

Bramsova Prva simfonija, rađena oko dve decenije, u muzičkim se kolokvijima opisuje kao „Betovenova deseta“. Četvrta je rađena manje vremena, ali ne sa manje perfekcije, pred kraj karijere ovoga pijaniste i kompozitora, tako strogog prema svome radu. Šta li je sve pocepao Brahms, nezadovoljan sobom i svojom imaginacijom? Biografi, njegova pisma, i tumači govore nam da je mnogo toga otišlo u vatru, i vetar. Ali, srećom je preteklo. Tradicionalist i inovator ujedno, majstorstvo kontrapunkta, i drugi slični superlativi nađevaju se na njegovo ime. Beograd ima sreću da ima u gostima Brahmsa i Mehtu, i tako bude deo događaja koji se ne dešava posvuda, i svakom.

Finale Bramsove Četvrte simfonije

Metafizički prasak

Zorica Kojić
muzički kritičar Danasa

Nakon nekolicine svojih beogradskih dolazaka od kraja 50-ih i tokom 60-ih u Veliku dvoranu Kolarčeve zadužbine, maestro Zubin Mehta stigao je ponovo ovde na samom startu drugog milenijuma, sada među pripadnike jedne mahom sasvim nove generacije ljubitelja serioznog zvuka, a zatim i u unekoliko dramatično, barem par puta unatrag, izmenjen politički i kulturni ambijent - 5. novembra 2000. dakle da sa Beogradskom filharmonijom u Centru Sava okonča tadašnje Muzičke svečanosti, no da još i pre objavi svojom veličanstvenom dirigentskom imaginacijom konačni slom jednog neshvatljivog zastanka na rubu civilizacije, na rubu života, u alternativnoj sadašnjici svih nas, nekako do tog časa izgnanih iz stvarnosti zajednice naroda sveta.

Taj koncert tada vredeo je više od ma kakve izbačujuće revolucije, više od ma čijeg zaklinjanja, ako razumete. Do vrškova ispunjen Sava Centar u ovako ekskluzivnom uvidu imao je da na prve taktove Betovenove Pete zagriže bez uestezanja u savremeni trenutak, u životnu zahuktalost ukratko, od samog tog časa, da kroz svoje biće, kao u kakvom varničavom električnom kolopletu pod vulkanom, oseti damare vasi-one, bez šale, u divljoj i čudesnoj pometnji, u preneraženosti pred lepotom Čajkovskog recimo. Kako god to bilo, povezanost naših malih krhkih građanskih slušalačkih moći zajedno, nakon onog nepodnošljivog razdoblja odgađanja ličnog i kolektivnog učestvovanja u vrhunskim zgodicima ljudskog intelekta i opojnih artistskih umeća, stvorilo je jedno novo solidarno čulo u dubokim temeljima ovoga društva. Zato je ono, između ostalog, i dobilo svoju zamamnu šansu da postane i odista novo.

Gospodin Zubin Mehta, dolazio nam je otada još dva puta u Sava centar (BEMUS 2003. sa Minhenskom filharmonijom, jun 2007. sa Izraelskom filharmonijom), kao i na „Kolarac“ u novembru 2005. u svom dvostrukom nastupu sa Beogradskom filharmonijom, poput ovog koji nas očekuje u nedelju. Kako opisati njegova nadnaravna umetnička prisustva nego kao neku vrstu spasenja svaki put i nakon onog prvog stizanja, posle trideset i nešto godina pauze, u 2000. Ta uzbukana krv svemira koju znalački meša svojom rukom, ta kaleidoskopija elemenata dela u njihovom najneukrotivijem premdu u isti mah i najistančanjem mogućem stanju, ta samorodnost sveznalaštva koja pleni i imponuje i što se rastvorila svaki put pred nama u obličju mudre dobrote, ta osetljivost i nerv vojskovođe i otmenost rajske bestesnosti istovremeno, ti rečju metafizički praskovi žive kreacije, nepričajljivi su. O njegovoj unikatnoj scenskoj energiji i pojavi autentičnog rockandroll superstara da i ne govorimo.

Maestro Mehta, o kako ste samo dobrodošli!

INTERVJU: Zubin Mehta za Danas

Gandi kao uzor

Volim Beograd i njegov jedinstven kulturni i istorijski identitet. Impresioniran sam i vašim filharmonijskim orkestrom. Kada me je gospodin Tasovac pozvao pre nekoliko godina da gostujem, u okviru koncertnog ciklusa posvećenog Hansu Svarovskom, bio sam oduševljen: najpre inventivnim umetničkim programom, potom i besprekorno rekonstruisanom zgradom Beogradske filharmonije u kojoj se nalazi i jedna od najakustičnijih koncertnih dvorana na svetu. Znam da je Filharmonija osnovana 1923. godine, a da Fondacija, u čiju ću se korist odreći honorara, postoji od 2004. Beogradska filharmonija je ugledna svetska institucija u kojoj su gostovale

takve muzičke veličine kao što je Menjuhin, Rostropovič, Roždestvenski, Rubinštajn, Rihter...

D: Da li vas je svojevremeno susret sa Svarovskim inspirisao da se opredelite za dirigovanje?

M: Da! Rodom sam iz Indije i potičem iz stare porodice, iz Bombaja. Imamo dugo rodoslovno stablo. U porodici su svi očekivali da ću biti lekar. U stvari, zaista sam i bio počeo da studiram medicinu, ali sam se posle odlaska u Beč opredelio za muziku i za dirigovanje, ponajviše pod uticajem Hansa Svarovskog.

D: Poznavali ste dobro Svarovskog; da li je zaista tokom Drugog svetskog rata bio prinuđen da se krije od Gestapoa?

M: Jeste, skrivao se u nekoj mansardi u Drezdenu... Bile su to jezive ratne godine. Inače, pre rata, a tokom studija, privatno je pohađao časove psihologije kod Frojda, a kasnije u muzičkim i intelektualnim kugovima u Beču upoznao Kafku, Vedekinda, Bartoka, Stravinskog, Hindemita... Od Svarovskog sam mnogo naučio i smatram da je on najuticajnija osoba u formiranju mog umetničkog identiteta. Inače, kasnije sam mnogo puta u životu, kao umetnik sa ostvarenom karijerom, svirao u pomen žrtvama rata. Velikim koncertom odavao sam počast ubijenima u Buhenvald... Vidite, otkad znam za sebe, oduvek sam se divio najznačajnijoj ličnosti dvadesetog veka, Mahatmi Gandiju. Kao mali slušao sam njegove govore o politici nenasilja, o nenasilnom otporu represiji, o ostvarivanju političkih ciljeva mirnim putem... I iskren da budem, smatram da nam je danas, u sveprisutnoj krizi čovečanstva, nerazumevanju i ksenofobiji, više nego ikad neophodno istrajavanje u etičkim idealima. Potenciranje rasne tolerancije i interreligijskog razumevanja jeste prioritet.

D: Upravo ste na tom polju učinili beskraino mnogo, ukazujući na to da različite etnoreligijske grupe treba da se poštuje. Da li kultura i umetnost konsoliduju nacije više nego bilo šta drugo?

M: Da. Sa orkestrom Izraelske filharmonije svirao sam u Nazaretu, pred arapskom publikom, koja je bila oduševljena koncertom! Želim da Jevreji, Arapi i pripadnici svih nacija zajedno odlaze na koncerte i uživaju u muzici. Umetnost povezuje ljude, ne odužuje ih.

D: Za kraj, da li i dalje dobro kuvate?

M: Oh, da! Veliki sam gurman, obedujem i u restoranima, a kao kuvar najviše volim da spremam indijske, persijske i italijanske specijalitete. Ponekad čak nosim sa sobom prave čili papričice, za svaki slučaj...ako servirana jela nisu dovoljno ljutkasta. **Dubravka Ristić**

Impresioniran Beogradskom filharmonijom: Zubin Mehta u četvrtak po podne na Aerodromu „Nikola Tesla“ sa Ivanom Tasovcem

АБС МИНЕЛ ФОНД

